

Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна

АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ФІЛОСОФСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Збірник наукових праць

Випуск 12

Виходить 2 рази на рік ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ Заснований у січні 2012 р.

Актуальні питання філософської антропології

Соціальні аспекти людського буття

Людина у техносфері

Антропологічна проблематика в історії філософії

Дніпро

2017

Засновник:

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. ЛАЗАРЯНА

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Хміль В. В., доктор філософських наук

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР

Варшавський О. П., кандидат
філософських наук

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ (УКРАЇНА):

Малівський А. М., Решетніченко А. В., Токовенко О. С., Колесникова Т. О., Кривчик Г. Г.,
Лях В. В., Халапсіс О. В., Громов В. С., Власова Т. І., Петрушов В. М.

ІНОЗЕМНІ ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Корабльова О. В. (Фінансова академія при уряді РФ, Російська Федерація), Кац Л. А. (Хайфський
університет, Ізраїль), Воронов В. В. (Даугавпілс, Латвія)

Збірник наукових

праць

Збірник затверджено як фаховий 21.11.2013, № 1609. Збірник
zareestrovano в міжнародних каталогах Ulrichswеb™Global Serials
Directory та WorldCat; наукометричних системах: Web of Science СС
(Emerging Sources Citation Index), DOAJ, Google Scholar, eLIBRARY.RU,
Bielefeld Academic Search Engine, CiteFactor, InfoBase Index, Index
Copernicus

Друкується за рішенням вченої ради університету від 30.10.2017 р.,
протокол № 3

Видавець

Дніпропетровський національний університет залізничного
транспорту імені академіка В. Лазаряна (м. Дніпро)

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи КВ № 18742-7542Р
от 05.01.2012 г.

Адреса засновника
та редакції

вул. Лазаряна, 2, кім. 468, м. Дніпро, Україна, 49010
тел.: (056) 373-15-88, e-mail: ojs.diit@gmail.com
сайт журналу: <http://ampr.diit.edu.ua>

Видання публікується з 2012 р.

© Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна, 2017

© Колесникова Т. О., обкладинка, 2017

Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта
имени академика В. Лазаряна

**АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ
ФІЛОСОФСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Сборник научных трудов

Выпуск 12

Выходит 2 раза в год ♦ ♦ ♦ ♦ Основан в январе 2012 г.

Актуальные вопросы философской антропологии

Социальный аспект человеческого бытия

Человек в техносфере

Антропологическая проблематика в истории философии

Днипро

2017

Учредитель:

ДНЕПРОПЕТРОВСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА ИМЕНИ АКАДЕМИКА В. ЛАЗАРЯНА

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Хмель В. В., доктор философских наук

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Варшавский А. П., кандидат философских наук

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ (УКРАИНА):

Маливский А. Н., Решетниченко А. В., Токовенко А. С., Колесникова Т. А., Кривчик Г. Г.,
Лях В. В., Халапсис А. В., Громов В. Е., Власова Т. И., Петрушов В. Н.

ИНОСТРАННЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Кораблёва Е. В. (Финансовая академия при правительстве РФ, Россия), Кац Л. А. (Хайфский университет, Израиль), Воронов В. В. (Даугавпилс, Латвия)

Сборник научных

трудов

Сборник утвержден как специализированный 21.11.2013, № 1609.
Сборник зарегистрирован в международных каталогах Ulrichsweb™
Global Serials Directory и WorldCat; наукометрических системах Web of
Science CC (Emerging Sources Citation Index), DOAJ, Google Scholar,
eLIBRARY.RU, Bielefeld Academic Search Engine, CiteFactor, InfoBase
Index, Index Copernicus

Печатается по решению ученого совета университета от 30.10.2017 г.,
протокол № 3

Издатель

Днепропетровский национальный университет железнодорожного
транспорта имени академика В. Лазаряна (г. Днипро)

Свидетельство субъекта издательского дела КВ № 18742-7542Р
от 05.01.2012 г.

Адрес

ул. Лазаряна, 2, ком. 468, г. Днипро, Украина, 49010,

учредителя

тел.: (056) 373-15-88, e-mail: ojs.diit@gmail.com

сайт журнала: <http://ampr.diit.edu.ua>

Издание публикуется с 2012 г.

© Днепропетровский национальный университет
железнодорожного транспорта
имени академика В. Лазаряна, 2017

© Колесникова Т. А., обложка, 2017

Dnipropetrovsk National University of Railway Transport
named after Academician V. Lazaryan

**ANTHROPOLOGICAL MEASUREMENTS OF
PHILOSOPHICAL RESEARCH**

Proceedings Scientific publication

Issue 12

Comes out 2 times a year ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ Founded in January 2012

Topical Issues of Philosophical Anthropology

Social Aspect of Human Being

The Man in Technosphere

Anthropological Problems in the History of Philosophy

Dnipro

2017

Founder:

DNIPROPETROVSK NATIONAL UNIVERSITY OF RAILWAY TRANSPORT
NAMED AFTER ACADEMICIAN V. LAZARYAN

EDITOR-IN-CHIEF Khmil V. V., Dr. habil.

CONTRIBUTING EDITOR Varshavskiy O. P., Ph.D

EDITORIAL BOARD MEMBERS (UKRAINE):

Malivskiy A. M., Reshetnichenko V. A., Tokovenko S. A., Kolesnykova T. O., Krivchik G. G.,
Liakh V. V., Halapsis A. V., Gromov V. E., Vlasova T. I., Petrushov V. M.

FOREIGN MEMBERS OF EDITORIAL BOARD:

Korableva E. V. (Finance Academy under the Government of the Russian Federation, Russian Federation), Kats L. A. (University of Haifa, Israel), Voronov V. V. (Daugavpils, Latvia)

Proceeding Scientific Registration and Indexing: UlrichswebTMGlobal Serials Directory; WorldCat;
Web of Science CC (Emerging Sources Citation Index), DOAJ, Google Scholar,
eLIBRARY.RU, Bielefeld Academic Search Engine, CiteFactor, InfoBase Index,
Index Copernicus

Published according to the Academic Council decision of the University from
30.10.2017, Protocol no. 3

Publisher Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after
Academician V. Lazaryan (Dnipro)
Certificate of Publisher KB no. 8742-7542P from 05.01.2012

Address Str. Lazaryana, 2, room 468, Dnipro, Ukraine, 49010,
of Foundere tel.: (056) 373-15-88, e-mail: ojs.diit@gmail.com;
website: <http://ampr.diit.edu.ua>

Edition is being published since 2012

© Dnipropetrovsk National University of Railway
Transport named after Academician V. Lazaryan,
2017

© Kolesnykova T. O, cover, 2017

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

УДК 101

О. П. ВАРШАВСЬКИЙ^{1*}

^{1*} Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна (Дніпро); ел. пошта wasistist@gmail.com; ORCID 0000-0003-3601-0131

ФІЛОСОФСЬКЕ МИСЛЕННЯ ЯК ЗАПИТ ЧАСУ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ КОНФЕРЕНЦІЇ

16 листопада 2017-го року з нагоди Всесвітнього дня філософії кафедра філософії та соціології Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту провела конференцію «*Філософське мислення як запит часу*». У ній взяли участь провідні вчені Національного гірничого університету та інших наукових закладів міста Дніпро.

Завданням конференції було осмислення актуальності філософського мислення у сучасному інформаційно-технологічному світі. Незважаючи на святковий і дружній характер зустрічі, майже всі виступи зустрічали гострі питання та критичні зауваження зі сторони аудиторії. Основна дискусія розв'язалася навколо питання про практичність і доцільність філософії.

Пленарне засідання конференції відкрила доповідь Громова В.Є. (професор Національного гірничого університету – НГУ) «*Про потребу філософії у наші дні*», в якій він представив аналіз сучасного стану західного суспільства.

Громов В.Є. вважає, що суспільна діяльність набула нині універсального характеру, при цьому спостерігається невпинне розгалуження напрямків розвитку, зростання різноманіття у створенні культурних форм. Це, у свою чергу, спричиняє певну розгубленість і хиткість в існуванні суб'єкта, а відтак, необхідність відповідального вибору людських смислів і цілей: «Споживацьке суспільство з ростом потенціалу універсальності потрапило у пастку зовнішньої

обумовленості, породивши конфлікт сакрального і профанічного начал у своєму життєвому світі. У соціальній грі розмаїття та позірності душа втрачає здатність до «анамнезису» всезагального, родового смислу людини і стає нечуйною до її «метафізичної належності»».

Згідно з Громовим В.Є., опора мислячого суб'єкта виявляється не у чуттєво-розсудкових межах буття, а за ними. Узагальнена когнітивна здібність черпає силу не тільки із усвідомлення стосунків детермінації та структур зовнішньої культурної онтології, але із «буття як такого, що в нього людина первинно вбудована без її власного відома». І звідси автор по-кантіанськи виходить до конституювання сфери трансцендентного. Він протистоїть постмодерністському завданню розщеплення Абсолюта, показуючи, що будь-яка природнича, а також соціальна думка, навіть якщо вона дивиться на буття крізь призму понять нелінійності, несталості й децентрованості, а проте, все одно живиться філософським «логоцентризмом», не полишає схильності на вироблення загальнозначущих концепцій про людину, її смисл та імперативи. І таким чином, філософія як «сила суб'єктивності» природно відтворює себе в найнижчих історичних обставинах.

Хміль В.В. (професор Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна – ДНУЗТ) у роботі «*Філософія як духовний запит людства*» покладає відповідальність філософів в епоху

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

глобалізації стосовно конфліктів, соціальної нерівності та пануючої в світі несправедливості.

Зокрема, він вказує на те, що філософи часто втрачають із уваги платонівський ідеал єдності прекрасного, справедливого та істинного. Більш того, за нинішньої доби глобалізації та поширення інформаційних технологій філософські шукання не долають розрив між науковою істиною та її моральною конотацією, що, на погляд автора, підштовхує світ до подальших гуманітарних катастроф.

А відтак, Хміль В.В. вважає, що етична (а разом із нею і релігійна) думка повинні не супроводжувати історичний процес, а випереджати людську діяльність; більш того, на його погляд, буття має бути впорядкованим мораллю. Таку компетенцію філософії надає те, що саме вона явила собою осьовий час в історії людства (К.Ясперс), народивши ті принципи, що відділили епоху варварства від епохи цивілізації.

Шабанова Ю.О. (професор НГУ) у доповіді «Практична філософія: запити сучасності та роздуми про їх здійснення» винесла на розсуд проект змістовного оновлення практичної філософії, яку вона визначає як «сферу філософської культури мислення та усвідомленої практики відповідальності».

Оцінюючи сучасні обставини, автор бачить проблему не стільки у «прагматичному світі», фрагментарному і несхильному до діалогу, скільки в самій філософії, якій притаманний надмірний академізм, розмаїття поглядів якої веде до релятивізації смислів, яка розгалужена на дисципліни і напрямки, що конфліктують і замикаються на самих собі.

На думку Шабанової Ю.О., відновлення плідного діалогу між філософією та суспільством, за якого буде здійснена ненав'язлива та осмислена імплементація філософських ідей у повсякденне життя, стане можливим через повернення філософії практичного виміру. При цьому Шабанова Ю.О. гранично розширює поняття «практичної філософії» згідно з первинним історичними ремінісценціями. Не тільки етична проблематика входить в її коло, але й право, економіка, політика, антропологія, естетика, а також і біоетика, екологія, філософія науки, аксіологія. Саме у цьому аспекті філософія мусить поділитися з суспільством своїми знаннями та вміннями: «Практична філософія

сьогодні – це введення в соціальну та особистісну сферу культури філософського мислення, перенесення філософської компетентності в соціальну, професійну, індивідуальну практику життя. Йдеться, перш за все, про вміння аналізувати, аргументувати, імплемувати, інтерпретувати, визначати диспозиції, наводити слушні приклади, ставити проблемні питання, грамотно заперечувати, актуалізувати, визначати та використовувати концепти тощо.» При цьому, звичайно, автор підкреслює, що практичність філософії означає не моралізаторство про практичність, а навпаки, особистісну і прикладну дієвість мислячого.

Варшавський О.П. (доцент ДНУЗТ) у доповіді «Етичне підґрунтя теорії пізнання Мартіна Гайдеггера» представив інтерпретацію останньої, виданої за життя книги Гайдеггера «Що зветься мисленням?». Він спробував обґрунтувати, що думка про мислення видатного німецького філософа ненавмисно і недекларативно розгортається в «матриці» євангельського світогляду.

Іntenціональність мислення від суб'єкта до суб'єкта є відмінною. І не кожна із них природним чином приводить до пізнання чистої сутності явищ. Згідно з Гайдеггером, лише та мисль виходить назустріч до даного людині буття, що по суті своїй являє собою *дякування*. Це значить, що мислиме – буття на відміну від сушого – не придумується мислителем *для себе* за допомогою його вольового рішення. Мислити значить *поминати*, віддаючи мислимому належне. Не у сенсі повертати назад позичене, взяте тимчасово у борг. А навпаки, благословляти задалегідь дароване, яке при цьому залишається з мислячим. Тож мислення за Гайдеггером уперше проявляє всі атрибути християнської *любові*: і поминання як молитовна зосередженість, і ввічливість як відкритість назустріч, і слухняність як благочестиве смирення.

Найважливішими наслідками цього повороту в епістемології, на погляд Варшавського О.П., є ось що. Пізнавати і ставитися – це не відмінні й не віддільні акти людської свідомості, як це традиційно здавалося для західної філософської та наукової думки, починаючи вже від Аристотеля. Розуміти значить спершу мати особливе розуміюче ставлення. Те, як ми ставимось до сушого, визначає те, що нам від нього доступно. Поки ми не дякуємо тому, що є,

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

ми відчужені від того, що є. Найглибшою невдячністю є наша необдуманість. Особлива мисленнєва зібраність у дякуванні є такою, що випереджає всяке практичне діяння і всяку можливість діяти.

А відтак, філософія стає практичною не тоді, коли вона навіює певну мораль, а тоді, коли її мислення у принципі містить «дякувальну інтенціональність». Власне, цим вона відрізняється від наукового експансивного підходу до сушого, мислення якого нагадує автору мисливство, тобто певну заінтересовану гонитву за предметом.

Снітько Д. Ю. (доцент ДНУЗТ) виступив із темою «Воля до істини у філософії прагматизму», в якій він звернув увагу на «волю до істини» як один із екзистенціалів людського існування, ставлячи задачу проаналізувати його в контексті проблематики філософії прагматизму.

Слідом за Ч. Пірсом, філософське (і в більш широкому сенсі, людське) мислення він розділяє на «сумнів» та «вірування»: перше – питальне прагнення до пізнання, друге – результат цієї рішучості, що реалізується у «задовільній істині». Рух від першого до другого він витлумачує як шлях від дискомфорту до комфорту, єдність його обґрунтовується практично: «Воління трансформується у практичну діяльність, коли людина впевнена у доцільності певного способу розуміння світу і ставлення до нього. Воля й суб'єктивна істина, відтак, поєднуються у практиці.» При цьому практика виступає ще й чинником корекції вірування щодо його більшої відповідності до реальності: істинним є те, що є більш корисним.

Проте, Снітько Д.Ю. дивиться на корисність глибше, ніж утилітаристи: істина пізнається не тому, що її задалегідь визначає окреме від неї благо, а тому, що вона і є благом. А відтак, якщо прагматики схильні нівелювати поняття істини, зводячи його до ситуативного вірування, залежного від варіативності практики, то Снітько Д.Ю., навпаки, доводить, що «вірування» – не довільне, що в ньому первинно міститься шукане, а саме, інваріантне, визначене наперед уже у волі до істини. Це воління нерозкладно вбирає в себе не тільки практичний мотив мислення, але і теоретичний.

Якщо філософське мислення – це пам'ять, анамнезис, то особливий інтерес становить його

зворотний бік – забуття. Доповідь Хміль Т.В. (доцент Дніпропетровського регіонального інституту державного управління – ДРІДУ) «Забуття як соціальний феномен» представила цей феномен у контексті суспільних змін. Автор показала як позитивні, так і негативні його наслідки.

У період великих соціальних перетворень забуття спрямоване на досягнення конкретних цілей: «Уніфікація суспільства шляхом його своєрідного «перезавантаження»; забезпечення стабільності на основі формування суспільного консенсусу; створення нової ідентичності суспільства та індивідуума. Забуття стає потужним позитивним чинником, що знімає проблему традиції і дозволяє повернути нові соціокультурні ресурси, що були раніше виведені із системи суспільних перетворень, однак реалізація самого процесу забуття залежить від характеру суспільних стосунків.»

Якщо такі стосунки авторитарні, то забуття може стати примусовим, наприклад, в якості цензури, фальсифікації історії, замовчування фактів, моделюванням майбутнього через корекцію минулого, пропагандистського провокування історичних комплексів замість чеснот і достоїнств. Ця проблема стає тим більше актуальною в інформаційну епоху, зі зростанням технічних можливостей збереження та примноження інформації.

Роботу секції «Історія філософії» відкрив Малівський А.М. (доцент ДНУЗТ) доповіддю «Розробка Картезієм антропології як форма завершення революції Коперника», в якій він репрезентував свою радикальну версію у пересмисленні спадщини Декарта, а саме у такому ключі: «Вихід за межі уявлень про наївність його позиції та доцільність уваги до метафізики.»

На погляд Малівського А. М., одним з найбільш вагомих чинників формування метафізики Декарта була наукова революція Нового часу, започаткована Коперником.

На аналізі широкого масиву дослідницької літератури автор довів, що основні підходи до тлумачення форм відображення революції Коперника роблять акцент на поверховості техноморфної рецепції у спадщині Декарта. А відтак, він вказує на правомірність зосередження уваги на антропологічному вимірі в інтерпретації картезіанської метафізики. Обґрунтування своєї

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

позиції Малівський А.М. знаходить в особливій значущості для Картезія задач самопізнання та саморозбудови людини.

Загальне уявлення про філософію представили проф. Петрушов В.М. і доц. Толстов І.В. (Український державний університет залізничного транспорту – УДУЗТ, м. Харків) у спільній доповіді «*Філософія як відповідь на виклики епохи*». Вони знаходять неминуще значення філософії у класиці, передусім, у питаннях, поставлених Кантом і Гегелем. Проте, автори відзначили те, що філософія пронизує повсякденну життя: «Здатність філософськи осмислювати навколишній світ, починаючи з раннього дитинства, – це якість, яку можна прищепити та розвинути, якість, що має найважливіше значення для успішного ведення громадської дискусії та відстоювання принципів гуманізму, які опинилися під серйозною загрозою в умовах насильства, що відбувається у світі, та напруги у міжнародних відносинах.»

Тарасова Н.Ю. (доцент НГУ) порушила питання: «*Яким бути філософському мисленню в інформаційному суспільстві?*» Вона стверджує, що «знання та інформація, стаючи стратегічним ресурсом держави, в розвитку процесів обміну інформацією засобами сучасних комп'ютерних та інших інформаційних технологій і комунікаційних служб, створюють принципово нові, безмежні можливості впливів на масову свідомість.»

А через те, на погляд Тарасової Н.Ю., визріла необхідність пошуку нової раціональності, етичного спрямування філософського мислення, синтезу позитивної критичної функції з духовною відвертістю у відкритому й сприйнятливому мисленні. У цьому зв'язку вона спирається на роздуми представників комунікативної та прагматичної лінії у сучасній філософії (К.-О. Апель, Р. Рорті та ін.), закликаючи до «синтезу критичної функції філософії та духовної відвертості у відкритому й сприйнятливому мисленні», що став би опорою розгубленого суспільства.

Виступ Айтова С.Ш. (доцент ДНУЗТ) «*Філософія історії та соціально-гуманітарне пізнання у сучасному світі*» був присвячений аналізу впливу філософії історії на сучасне соціогуманітарне пізнання. Він розглянув когнітивний вплив філософсько-історичних концепцій на історичну думку та на науки про суспі-

льство та людину. Автор показав, що філософія історії сприяє підвищенню теоретичного рівня досліджень у соціально-гуманітарному пізнанні; розширює пробне поле та орієнтацію на аналіз глибинних основ суспільно-політичної динаміки; актуалізує осмислення перспектив та наслідків процесів соціально-культурного розвитку.

Власова О.П. (доцент ДНУЗТ) у тезах «*Парадигматика vs постпарадигматика: основні риси сучасної університетської науки*» піднімає питання про стосунки «норми» університетської освіти з її альтернативами, спираючись на відомий твір Т. Куна «Структура наукових революцій». Власова О.П. відстоює ту позицію, що намагається примирити «нормальну» та «революційну» науки. Вона вбачає у парадигмальній науці не тільки ознаку консерватизму, що гальмує розвиток, але – так само і тенденцію до збереження принципу антропоцентризму, коли «наукові об'єкти вивчаються насамперед за їхньою роллю для людини, за їх призначенням у її життєдіяльності, за їх функціями для розвитку людської особистості та її удосконалення.»

Захарчук О.Ф. (доцент НГУ) у доповіді «*Аналіз ідеї харизматичного лідерства в контексті соціально-філософських поглядів Фрідріха Ніцше*» дослідив поняття харизматичного лідерства, яке він вивів із ірраціональних аспектів філософії Ф. Ніцше. Автор провів аналіз можливих позитивних і негативних аспектів при появі харизматичного лідера для вітчизняного політичного процесу. Він упевнений, що якщо харизматик не буде опосередкований цінностями, то він необхідним чином схильний до узурпації державної влади та встановлення авторитарної диктатури.

Паращевіна О.С. (доцент ДНУЗТ) у репрезентованих тезах «*Християнство в філософії Г.С. Сковороди*» представила загальний аналіз поглядів видатного українського мислителя Г. Сковороди щодо особливостей тлумачення ним християнської традиції. Автор стверджує, що християнське вчення віддзеркалюється у філософії Г. Сковороди в якості особливого деїзму, коли воля божественна та воля людські протиставляються.

Жижченко В.П. (доцент НГУ) у доповіді «*Мова як фактор розвитку культури*» представив результати аналізу мови в її взаємозв'язку з

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

культурою за допомогою категорій логіки і психології. Було показано, що мова, будучи важливим елементом культури, не обмежується лише функцією передачі інформації. Автор встановив, що кожна національна мова є накопичувачем історичного досвіду її носіїв, засобом його збереження, є унікальним інструментом бачення світу і творчості, а багатство будь-якої мови є багатством культури людства.

Підбив підсумок конференції професор Шубін В.І., який відзначив, що практичність філософії визначається передусім її здатністю стимулювати розвиток наукових теорій. Наука,

замкнена на самій собі, «нормалізується», має схильність до догматизації. Тоді наукові викладки стають передбачуваними, нові факти без філософських ідей не виникають, а наукове самовідтворення втрачає свій творчий потенціал. Утримання ж інститутів, які не є джерелом інновацій, стає для суспільства тягарем. А через те, підкреслив Шубін В.І., наука потребує дієвого впливу філософського мислення, яке здатне розширювати та змінювати онтологічні горизонти світосприйняття, парадоксально схоплювати мінливі процеси, віднаходити інші точки зору.

А. П. ВАРШАВСКИЙ^{1*}

^{1*}Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта имени академика В. Лазаряна (Днепро), эл. почта wasistist@gmail.com; ORCID 0000-0003-3601-0131

ФИЛОСОФСКОЕ МЫШЛЕНИЕ КАК ТРЕБОВАНИЕ ВРЕМЕНИ: ПО МАТЕРИАЛАМ КОНФЕРЕНЦИИ

О. Р. VARSHAVSKYI^{1*}

^{1*}Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan (Dnipro), e-mail wasistist@gmail.com; ORCID 0000-0003-3601-0131

PHILOSOPHICAL THINKING AS TIME IMPERATIVE: BASED ON CONFERENCE PROCEEDINGS

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЛОСОФСЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

ДАНИЛОВА Т. В.

У ПОШУКАХ ІСТИННОГО Я: ШЛЯХОМ НЕДУАЛЬНОЇ МУДРОСТІ

7-15

БОЙЧЕНКО Н. М.

ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ ПРИРОДИ НАСИЛЬСТВА

16-26

ХАНЖИ В. Б., ЛЯШЕНКО Д. М.

ДОБРО І ЗЛО ЯК ВЕКТОРИ СВОБОДИ ВОЛІ В СТРУКТУРІ АНТРОПНОГО ЧАСУ

27-39

КРЕТОВ П. В., КРЕТОВА О. І.

СИМВОЛІЧНИЙ ЛАНДШАФТ СВІДОМОСТІ: ЛЮДИНА МІЖ РЕПРЕЗЕНТАЦІОНІЗМОМ,
ФУНКЦІОНАЛІЗМОМ І РЕЛЯТИВІЗМОМ

40-49

САННИКОВ С. В.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ВИБІР. ЕСЕ ПРО ТРЬОХ АФРИКАНЦІВ (РОЗДУМИ НАД
СПОВІДДЮ АВГУСТИНА)

50-61

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

ТРЕТЯК О. А.

ПУБЛІЧНА СФЕРА ПОЛІТИКИ: АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР У СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНІЙ ТЕОРІЇ

62-71

ЖИТНИК М. М.

БЛАГОДІЙНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ АКСІОСФЕРИ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

72-80

ПЕТРУШОВ В. М., ТОЛСТОВ І. В.

СОЦІАЛЬНО-АНТРОПОЛОГІЧНІ ІДЕЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ КРИТИЧНОМУ РЕАЛІЗМІ
(ДЖОРДЖ САНТАЯНА)

81-88

БАЗАЛУК О. О., СВИРИДЕНКО Д. Б.

ФІЛОСОФІЯ ВІЙНИ ТА МИРУ: У ПОШУКАХ НОВОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ БЕЗПЕКИ

89-99

МОСКАЛИК Г. Ф., БАРАНОВСЬКА М. Ю., БУЛАХ М. О.

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ГЕНДЕРА ЯК ЧИННИКА
СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ

100-112

ЛЮДИНА У ТЕХНОСФЕРІ

СНІТЬКО Д. Ю.

ВОЛЯ ДО ІСТИНИ У ФІЛОСОФІЇ ПРАГМАТИЗМУ

113-120

АНТРОПОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

ХМІЛЬ В. В., КОРХ О. М.

УМОВИ ІСТОРИЧНОСТІ ЛЮДИНИ ТА ЛЮДЯНОСТІ ІСТОРІЇ ЗА ЯСПЕРСОМ

121-127

МАЛІВСЬКИЙ А. М., СОКОЛОВА К. В.

ОБРАЗ ПРИРОДИ ТА ЛЮДИНИ В ПРАКТИЧНІЙ ФІЛОСОФІЇ ДЕКАРТА

128-138

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

ВАРШАВСЬКИЙ О. П.

ФІЛОСОФСЬКЕ МИСЛЕННЯ ЯК ЗАПИТ ЧАСУ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ КОНФЕРЕНЦІЇ

139-143

СОДЕРЖАНИЕ

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ФИЛОСОФСКОЙ АНТРОПОЛОГИИ

ДАНИЛОВА Т. В.

В ПОИСКАХ ИСТИННОГО Я: ПУТЬ НЕДУАЛЬНОЙ МУДРОСТИ

7-15

БОЙЧЕНКО Н. М.

ФИЛОСОФСКОЕ ПОНИМАНИЕ ПРИРОДЫ НАСИЛИЯ

16-26

ХАНЖИ В. Б., ЛЯШЕНКО Д. Н.

ДОБРО И ЗЛО КАК ВЕКТОРЫ СВОБОДЫ ВОЛИ В СТРУКТУРЕ АНТРОПНОГО ВРЕМЕНИ

27-39

КРЕТОВ П. В., КРЕТОВА О. И.

СИМВОЛИЧЕСКИЙ ЛАНДШАФТ СОЗНАНИЯ: ЧЕЛОВЕК МЕЖДУ РЕПРЕЗЕНТАЦИОНИЗМОМ, ФУНКЦИОНАЛИЗМОМ И РЕЛЯТИВИЗМОМ

40-49

САННИКОВ С. В.

ЭКЗИСТЕНЦИАЛЬНЫЙ ВЫБОР. ЭССЕ О ТРЕХ АФРИКАНЦАХ (РАЗМЫШЛЕНИЯ НАД ИСПОВЕДЬЮ АВГУСТИНА)

50-61

СОЦИАЛЬНЫЙ АСПЕКТ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО БЫТИЯ

ТРЕТЯК О. А.

ПУБЛИЧНАЯ СФЕРА ПОЛИТИКИ: АНТРОПОЛОГИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ ТЕРИИ

62-71

ЖИТНИК М. М.

БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОСТЬ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ГУМАНИСТИЧЕСКОЙ АКВИОСФЕРЫ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

72-80

ПЕТРУШОВ В. Н., ТОЛСТОВ И. В.

СОЦИАЛЬНО-АНТРОПОЛОГИЧЕСКИЕ ИДЕИ В АМЕРИКАНСКОМ КРИТИЧЕСКОМ РЕАЛИЗМЕ (ДЖОРДЖ САНТАЯНА)

81-88

БАЗАЛУК О. А., СВИРИДЕНКО Д. Б.

ФИЛОСОФИЯ ВОЙНЫ И МИРА: В ПОИСКАХ НОВОЙ ЕВРОПЕЙСКОЙ СТРАТЕГИИ БЕЗОПАСНОСТИ

89-99

МОСКАЛЫК Г. Ф., БАРАНОВСКАЯ М. Ю., БУЛАХ М. А.

ИСТОРИКО-ФИЛОСОФСКО-ПРАВОВОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ФЕНОМЕНА ГЕНДЕРА КАК ФАКТОРА СОЦИАЛЬНОГО СТАТУСА УКРАИНСКОЙ ЖЕНЩИНЫ

100-112

ЧЕЛОВЕК В ТЕХНОСФЕРЕ

СНИТЬКО Д. Ю.

ВОЛЯ К ИСТИНЕ В ФИЛОСОФИИ ПРАГМАТИЗМА

113-120

АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМАТИКА В ИСТОРИИ ФИЛОСОФИИ

ХМЕЛЬ В. В., КОРХ А. Н.

УСЛОВИЯ ИСТОРИЧНОСТИ ЧЕЛОВЕКА И ЧЕЛОВЕЧНОСТИ ИСТОРИИ СОГЛАСНО ЯСПЕРУ

121-127

МАЛИВСКИЙ А. Н., СОКОЛОВА Е. В.

ОБРАЗЫ ПРИРОДЫ И ЧЕЛОВЕКА В ПРАКТИЧЕСКОЙ ФИЛОСОФИИ ДЕКАРТА

128-138

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

ВАРШАВСЬКИЙ А. П.

ФИЛОСОФСКОЕ МЫШЛЕНИЕ КАК ТРЕБОВАНИЕ ВРЕМЕНИ: ПО МАТЕРИАЛАМ КОНФЕРЕНЦИИ

139-143

CONTENTS

TOPICAL ISSUES OF PHILOSOPHICAL ANTHROPOLOGY

DANYLOVA T. V.

SEARCHING FOR THE TRUE SELF: THE WAY OF NONDUAL WISDOM

7-15

BOYCHENKO N. M.

PHILOSOPHICAL UNDERSTANDING OF THE NATURE OF VIOLENCE

16-26

KHANZHY V. B., LYASHENKO D. M.

GOOD AND EVIL AS VECTORS OF FREE WILL IN THE STRUCTURE OF ANTHROPIC TIME

27-39

KRETOV P. V., KRETOVA O. I.

SYMBOLIC LANDSCAPE OF CONSCIOUSNESS: MAN BETWEEN REPRESENTATIONALISM,
FUNCTIONALISM AND RELATIVISM

40-49

SANNIKOV S. V.

EXISTENTIAL CHOICE. AN ESSAY ABOUT THREE AFRICANS
(REFLECTION ON AUGUSTINE'S CONFESSIONS)

50-61

SOCIAL ASPECT OF HUMAN BEING

TRETYAK O. A.

THE PUBLIC SPHERE OF POLITICS: THE ANTHROPOLOGICAL DIMENSION IN
CONTEMPORARY COMMUNICATIVE THEORY

62-71

ZHYTNYK M. M.

CHARITY IN THE PROCESS OF FORMING THE HUMANIST AXIOSPHERE OF CIVIL SOCIETY

72-80

PETRUSHOV V. M., TOLSTOV I. V.

THE SOCIO-ANTHROPOLOGICAL IDEAS IN THE AMERICAN CRITICAL REALISM
(GEORGE SANTAYANA)

81-88

BAZALUK O. O., SVYRYDENKO D. B.

PHILOSOPHY OF WAR AND PEACE: IN SEARCH OF NEW EUROPEAN SECURITY STRATEGY

89-99

MOSKALYK H. F., BARANOVSKA M. Y., BULACH M. O.

HISTORICAL-PHILOSOPHICAL-LEGAL RESEARCH OF THE PHENOMENON OF THE GENDER AS THE
FACTOR OF THE SOCIAL STATUS OF THE UKRAINIAN WOMAN

100-112

HUMAN BEING IN TECHNOSPHERE

SNITKO D. Y.

WILL TO TRUTH IN THE PHILOSOPHY OF PRAGMATISM

113-120

ANTHROPOLOGICAL ISSUES IN THE HISTORY OF PHILOSOPHY

KHMIL V. V., KORKH O. M.

CONDITIONS OF HISTORICITY OF HUMAN EXISTENCE AND HISTORY HUMANITY
ACCORDING TO JASPERS

121-127

MALIVSKYI A. M., SOKOLOVA K. V.

REPRESENTATION OF NATURE AND MAN IN PRACTICAL PHILOSOPHY OF DESCARTES

128-138

SCIENTIFIC LIFE

VARSHAVSKYI O. P.

PHILOSOPHICAL THINKING AS TIME IMPERATIVE: BASED ON CONFERENCE PROCEEDINGS

139-143

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

До публікації в журналі приймаються статті українською, російською або англійською мовами проблемного, узагальнюючого, методичного характеру, оригінальні наукові, практичні дослідження, які раніше ніде не видавалися.

Матеріали необхідно надавати в друкованому та в електронному виглядах у програмі Microsoft Word 2003 або більш ранній – файли *.doc (файли *.docx, *.docm – не приймаються).

Наукова стаття повинна відповідати вимогам п. 3 Постанови ВАК України № 7-05/1 від 15.01.2003 року.

Матеріали рецензуються членами редакційної колегії збірника та сторонніми незалежними експертами, виходячи з принципу об'єктивності та з позицій вищих міжнародних академічних стандартів якості, та редагуються. Редакція залишає за собою право на стилістичну правку рукопису.

Вимоги щодо об'єму наукових статей, повідомлень, відгуків та рецензій:

- оглядові та проблемні статті – до 45 000 знаків з пробілами (7–10 стор.);
- загальні статті за рубриками видання – до 30 000 знаків з пробілами (5–7 стор.);
- наукове повідомлення – до 8 000 знаків з пробілами (до 2,5 стор.);
- відгук або рецензія – до 6 000 знаків з пробілами (до 2 стор.).

Матеріал надається у форматі А4, враховуючи таблиці, ілюстрації, список використаних джерел. Статті, більші за обсягом, можуть бути прийняті до розгляду на підставі рішення редколегії.

Рекомендуємо скористатися правилами до оформлення статей журналу:

<http://ampr.diit.edu.ua/about/editorialPolicies#custom-0>

Для прийняття статті до друку автору/авторам необхідно:

1. Для електронної інформації сформувати всі матеріали в п'яти файлах:

- **Перший** – із текстом статті та анотацій з ключовими словами. Назва файлу – прізвище та ініціали автора (першого співавтора) латинськими літерами, наприклад, Ivanov_P_stattia.doc.
- **Другий** – з розширеними відомостями про автора/авторів (прізвище, ім'я, по батькові; посада; вчений ступінь; учене звання; місце роботи або навчання; адреса електронної пошти; номери контактних телефонів). Назва файлу – Ivanov_P_vidomosti.doc.
- **Третій** - рецензія (відсканований). Назва файлу - Ivanov_P_recenziia.jpg.
- **Четвертий** – Експертний висновок (відсканований). Назва файлу – Ivanov_P_vysnovok.jpg. (складається в вільній формі)
- **П'ятий** – Ліцензійний договір (відсканований). Назва файлу – Ivanov_P_dogovir.jpg. Текст договору: <http://ampr.diit.edu.ua/public/journals/68/licenseAVFD.pdf>

2. Для друкованої інформації. Матеріали до редакції надаються особисто або надсилаються поштою. До них відносяться: 1) Два друкованих примірники рукопису з підписами всіх співавторів на останньому аркуші роботи; 2) Оригінал Ліцензійного договору з підписами всіх співавторів; 3) Оригінал експертного висновку; 4) (для співробітників ДНУЗТ) Рекомендація до друку за підписом відповідального редактора розділу.

Відповідальність за зміст статті, правильність, точність і коректність цитування, посилань та перекладу покладається на авторів.

Остаточне рішення щодо публікації ухвалює редакційна колегія журналу. Статті, відхилені редакційною колегією, повертаються авторам для доопрацювання.

Шановні автори, запрошуємо до співробітництва!

З питань опублікування, будь ласка, звертайтеся до редакції журналу за адресою:

Кафедра філософії (ауд. 468),
Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту,
вул. Лазаряна, 2,
м. Дніпро,
Україна,
49010
e-mail: ogs.diit@gmail.com
Адреса сайту журналу: <http://ampr.diit.edu.ua/>

Збірник наукових праць

АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ФІЛОСОФСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

№12 2017

(українською, російською та англійською мовами)

Відповідальний за випуск — В. В. Хмель

Комп'ютерне верстання — А. О. Каіра

Літературна обробка — О. П. Варшавський

Формат 60 × 84¹/₈. Ум. друк. арк. 17,20. Тираж 100 пр. Зам. № _____.

**Видавництво Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна**

Адреса редакції, видавця:

вул. Лазаряна, 2, кім. 468, м. Дніпро, 49010, Україна

Тел.: +38 (056) 373-15-88

E-mail: ojs.diiit@gmail.com

Адреса дільниці оперативної поліграфії:

вул. Лазаряна, 2, кім. 1201, м. Дніпро, 49010, Україна

Тел.: +38 (056) 373-15-88

Сборник научных трудов

АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ФІЛОСОФСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

№12 2017

(на українском, русском и английском языках)

Ответственный за выпуск — В. В. Хмель

Компьютерная верстка — А. О. Каира

Литературная обработка — А. П. Варшавский

Формат 60 × 84¹/₈. Усл. печ. лист. 17,20. Тираж 100 пр. Зам. № _____.

**Издательство Днепропетровского национального университета железнодорожного транспорта
имени академика В. Лазаряна**

Адрес редакции, издателя:

ул. Лазаряна, 2, ком. 468, г. Днепр, 49010, Украина

Тел.: +38 (056) 373-15-88

E-mail: ojs.diiit@gmail.com

Адрес участка оперативной полиграфии:

ул. Лазаряна, 2, ком. 1201, г. Днепр, 49010, Украина

Тел.: +38 (056) 373-15-88

Proceedings Scientific Publication

ANTHROPOLOGICAL MEASUREMENTS OF PHILOSOPHICAL RESEARCH

No.12 2017

(in Ukrainian, Russian and English languages)

Responsible for issue — V. V. Khmel

Computer makeup — A. O. Kaira

Redaction — O. P. Varshavskiy

Format 60 × 84¹/₈. Conventional printed sheet 17,20. Circulation 100. Order no. _____.

Publication of Dnipropetrovs'k National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan

Address of editor and editorial office

Lazaryan St., 2, r. 468, Dnipro, 49010, Ukraine

Tel.: +38 (056) 373-15-88

E-mail: ojs.diiit@gmail.com

Address of small offset printing office

Lazaryan St., 2, r. 1201, Dnipro, 49010, Ukraine

Tel.: +38 (056) 373-15-88

© Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна, 2017

© Колесникова Т. О., обкладинка, 2017